

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Institutas
Globalizacija, nacionalinis identitetas ir demokratija	H 001	Filosofijos	Filosofijos
Studijų būdas	Kreditų skaičius	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	1
individualus	4	seminarai	

Dalyko anotacija

Kurso tikslas - apžvelgti moderniosios demokratijos, tautinės valstybės ir tautinio tapatumo sklaidos tendencijas bei jų pokyčius šiuolaikinės globalizacijos sąlygomis. Kurse teoriniu ir istoriniu požiūriu nagrinėjami šie pamatiniai probleminiai klausimai:

Globalizacijos priegimties sampratos: jos "fenomenologija" ir "esmė". Globalizacijos ištakos, ją skatinantys veiksniai ir pagrindiniai istoriniai jos sklaidos tarpiniai. Globalizacija ir modernizacijos projektas: jų kilmė ir tarpusavio sąsajos. Globalizacijos antinomijos ir jos perspektyvų bei poveikio žmonijai vertinimai. Globalizacija ir globalizmas.

Demokratijos sampratos istorinė raida: tradicinė ir moderniosios demokratijos lyginamieji bruožai. Ugdomosios ir dalyvaujamosios demokratijos skirtumai tradicinėse ir moderniose visuomenėse. Teorinės ir istorinės moderniosios demokratijos sampratos prielaidos. Modernioji individo, visuomenės ir valstybės samprata. Individo, visuomenės ir valstybės tarpusavio ryšiai ir sąveikos ypatumai. Liberalizmo ir demokratijos santykis.

Demokratija ir pilietinė visuomenė. Tradicinė ir modernioji piliečio samprata. Pilietinės visuomenės formavimosi prielaidos ir jos raida. Pilietinės visuomenės ir demokratijos ryšys: jų plėtros sąsajos ir sąveikos ypatumai

Demokratija ir modernioji nacionalinė valstybė. Moderniosios tautos formavimasis ir jos skiriamieji bruožai. Modernioji "liaudies" ir "liaudies suvereniteto" samprata. Liaudies suvereniteto ir demokratijos ryšys. Nacionalinės valstybės ir kosmopolitinės pilietijos sampratų susiformavimas, jų sąsajų ir santykių problema.

Galios šaltiniai ir jų hierarchija: turtas, valdžia žinojimas. Valdžios legitimacijos problemos esmė. Žinojimo ir valdžios ryšio ir abipusio legitimavimo problema. Legitimuojantis "išlaisvinimo" pasakojimo vaidmuo. Demokratinio valdžios legitimavimo esmė tradicinėse ir šiuolaikinėse visuomenėse.

Individo "dekonstrukcija" ir masių visuomenės formavimasis. Minių ir masių visuomenės, jų panašumai ir skirtumai. Masių visuomenės bruožai. Masių demokratijos paradoksai. Masių demokratija ir totalitarinio valdymo prielaidos.

Totalitarinio valdymo būdo prielaidos, prigimtis ir skiriamieji bruožai. Nacionalinės valstybės erozija, klasinės visuomenės ir daugiapartinės politinės sistemos žlugimas kaip totalitarinio valdymo prielaidos. Totalitarizmo kaip ypatinga demokratijos forma. Totalitarizmo gyvybingumo problema. Liberaliojo totalitarizmo galimybės problema.

Postmoderno radimasis ir jo skiriamieji bruožai. Postmoderno ir globalizacijos sąsajos. Globalizacija kaip postmoderno reiškiny: postmoderno ir globalizacijos paradoksai.

Postmodernusis individas ir globalinių ryšių tinklai: lokalumo ir globalumo dialektika. Ekspertinio žinojimo (ekspertinių sistemų) ir medijuoto patyrimo sąsajos su lokalumo ir globalumo dialektika. Šios žinojimo ir šios dialektikos poveikis demokratiniam procesui.

Postmodernioji individo ir sociumo samprata.

Reflektyvinė postmodernioji individo ir sociumo prigimtis: slinktis nuo niutoniškos antropologijos prie kalbinių žaidimų pragmatikos. Aš išnykimas: savastis kaip santykis. Reflektyvinė postmodernioji sociumo prigimtis: sociumo ir žinojimo ryšys, jo įtaka valdžios legitimavimui.

Individo, visuomenės ir valstybės ryšio prigimtis: slinktis nuo sisteminės-dialektinės prie komunikacinės ir kalbinės-žaidybinės šio ryšio sampratos. Valdžios legitimacijos ypatumai globaliosios postmodernybės sąlygomis: pragmatinė legitimacija ir demokratijos deficitas.

Demokratizacijos banga po šaltojo karo. Globaliosios demokratijos projektas ir "trečiasis pasaulis". Demokratijos raidos paradoksai postkomunistinės transformacijos tarpsniu. ES plėtra ir "demokratijos

deficito"problema.

Auditoriniai užsiėmimai vyksta pagal esamą poreikį.

Atsiskaitymo reikalavimai siejami su disertacijos tematika ir yra nustatomi individualiai.

Pagrindinė literatūra

1. Anderson B. Įsivaizduojamos bendruomenės. - Vilnius: baltos lankos, 1999.
2. Arendt H. Totalitarizmo ištakos. - Vilnius: Tyto alba, 2001, p. 291-302, 305-336, 443-459.
3. Bauman Z. Globalizacija. - Strofa, 2002, III sk.
4. Coker Christopher. Twilight of the West / Christopher Coke Boulder [Colo.] : Westview Press, 2010.
5. Dahl R. A. Demokratija ir jos kritikai. - Vilnius: Amžius, 1994, p. 413-452. (demokratijos perspektyvos).
6. Featherstone M. (Ed.) Global culture: nationalism, globalization and modernity: a theory, culture and society special issue. -- London: Sage Publications, 1996.
7. Foucault M. The Birth of Biopolitics. Lectures at the Collège de France, 1978-1979. Hampshire/New York: Palgrave MacMillan, 2008.
8. Gellner E. Tautos ir nacionalizmas. - Vilnius: Pradai, 1996.
9. Gray John. Apgaulinga viltis: globalaus kapitalizmo iliuzija. Iš anglų kalbos vertė Audrius Daukša. Vilnius: Vaga, 2006.
10. Habermas J. Europe: the faltering project; translated by Ciaran Cronin. -- Cambridge: Malden [Mass.] Polity, 2009.
11. Harcourt B. E. *The Illusion of Free Market: Punishment and the Myth of Natural Order.* – Harvard University Press, 2011.
12. Held D., McGrew A., Goldblatt, Perraton J. Globaliniai pokyčiai: politika, ekonomika ir kultūra. - Vilnius: Margi raštai, 2002, p. 55-109, 360-408, 447-491.
13. Held D. Demokratijos modeliai. - Vilnius: Eugrimas, 2002, p. 314-333, 380-406.
14. Husserl E. The crisis of European sciences and transcendental phenomenology :an introduction to phenomenological philosophy. Translated, with an introduction by David Carr. -- Evanston [Ill.]: Northwestern University Press, 1970.
15. Latouche S. The westernization of the World: the significance, scope and limits of the drive towards global uniformity. Translated by Rosemary Morris. -- Cambridge: Polity Press, 1996.
16. Manent P. Žmogaus miestas. Iš prancūzų kalbos vertė Petras Račius. Vilnius. Margi raštai, 2005.
17. Manent P. *Demokratija be tautų. Apie savivaldos pabaigą Europoje.* -- Vilnius: Versus aureus, 2008.
18. McCormick John P. *Weber, Habermas, and transformations of the European state: constitutional, social, and supranational democracy.* -- Cambridge [N.Y.] [etc.] Cambridge University Press, 2007.
19. Norkus Z. Du nepriklausomybės dvidešimtmečiai: kapitalizmas, klasės ir demokratija Pirmojoje ir Antrojoje Lietuvos Respublikoje lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu. Vilnius: Aukso žuvis, 2014.
20. Radžvilas V. *Europos integracijos tyrimai: teorinės paradigmos paieškos.* // Politologija, 2009/3 (55), p. 31-67.
21. Radžvilas V. Liberal Democracy, Globalization and the Prospects of Democracy in Lithuania // Lithuanian Political Science Yearbook 2005. Vilnius, 2006, p. 11-48
22. Radžvilas V. Concept of Wider Europe: Problems and prospects // Lithuanian Foreign Policy Review, 2002, No. 2 (10), p. 21-26.
23. Rosanvallon P. Democracy. Past and Future. New York: Columbia University Press, 2006.
24. Siedentop L. Europos demokratija. - Vilnius: Vaga, 2003.
25. Streeck Wolfgang. How Will Capitalism End? Essays on a Failing System. Verso, 2016.
26. Unger R. M. Law In Modern Society. London: The Free Press, 1977.
27. Walters W. and Haahr J. H. (ed.). Global Governmentality. Governing International Spaces. London and New York: Routledge, 2004.
28. Walters W. and Haahr J. H. (ed.). *Governing Europe. Discourse, governmentality, and European integration.* Oxon: Routledge, 2005.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Laurynas Peluritis	Dr.	Aleksandravičius P., Peluritis, L., Tarp įsitikinimo ir atvirybės: Pilnutinės demokratijos ištakos, kontekstai ir perspektyvos. Monografija. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2023, ISBN 978-609-48-8058-2. Bumblauskas A., Peluritis, L. (sud.), Lietuvos istorijos kryžkelės. Istorijos etiudai (Alfredo Bumblausko straipsnių rinktinė),

	<p>Vilnius: Naujasis Židinys-Aidai, 2022, ISBN 978-609-81-6331-5.</p> <p>Peluritis L., „Pilnutinė demokratija ir XX a. politinė mintis“, Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis, t. XLV, 2022, p. 300-314, ISSN 1392-0502.</p> <p>Peluritis L., „Pilnutinės demokratijos projekto vientisumo problema“, Politologija, nr. 3 (103) 2021, p. 8-40, ISSN 1392-1681.</p> <p>Peluritis L., „Filosofija ir marksizmo-leninizmo diegimas Lietuvos aukštosiose mokyklose 1944–1947 metais“, Lietuvos istorijos studijos, nr. 47, 2021, p. 62-81, ISSN 1392-0448.</p> <p>Peluritis L., „Ideologijos problema sovietiniame marksizme“, Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis, t. XLII, 2019, p. 325-341, ISSN 1392-0502</p>
--	--

Patvirtinta Filosofijos mokslo doktorantūros komitete 2019 m. spalio 22 d., protokolo Nr. 250000-KI-41

Filosofijos mokslo doktorantūros komiteto pirmininkas prof. dr. Marius Povilas Šaulauskas